

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету ветеринарної медицини

Микола ЦВІЛІХОВСЬКИЙ
" 05 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри ветеринарної
епідеміології та охорони здоров'я тварин
Протокол № 5 від «15» 05 2024 р.

Завідувач кафедри ветеринарної
епідеміології та охорони здоров'я тварин
Володимир МЕЛЬНИК

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Ветеринарна медицина»
д.вет.н., завідувач кафедри внутрішніх
хвороб тварин

Наталія ГРУШАНСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СПЕЦІАЛЬНА ЕПІЗООТОЛОГІЯ»

Галузь знань Ветеринарна медицина

Спеціальність 211 – “Ветеринарна медицина”

Освітня програма «Ветеринарна медицина (ветеринарне забезпечення військ)»

Факультет ветеринарної медицини

Розробники: **МЕЛЬНИК В.В.** завідувач кафедри ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин к.вет.н., доцент, **МАРТИНЮК О.Г.** доцент кафедри ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин к.вет.н., доцент, **СОРОКІНА Н.Г.** доцент кафедри ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин к.вет.н., доцент

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни

“СПЕЦІАЛЬНА ЕПІЗООТОЛОГІЯ”

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Магістр	Магістр
211 – «Ветеринарна медицина»	211 – «Ветеринарна медицина»
Магістр	Магістр
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов’язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	3
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	
Форма контролю	Залік
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання	
	денна форма навчання повний термін
Рік підготовки	6
Семестр	11
Лекційні заняття	15 год.
Практичні, семінарські заняття	
Лабораторні заняття	30 год.
Самостійна робота	75 год.
Індивідуальні завдання	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою поглибленого вивчення дисципліни є фундаментальне опрацювання загальних питань епізоотології, документів МЕБ, які стосуються інфекційних хвороб тварин, запобіжних і профілактичних заходів, глибоке вивчення інфекційних хвороб, які спричинили виклик у сучасному глобалізованому світі (SARS, губчастоподібна енцефалопатія ВРХ, високопатогенний грип птиці, африканська чума свиней), вивчення емерджентних інфекційних хвороб, та тих що не були взяті до уваги при вивченні основного курсу епізоотології.

Завдання:

- поглибити теоретичну підготовку із спеціальної епізоотології;
- оволодіти сучасними методами захиттевої та посмертної діагностики інфекційних хвороб тварин;
- навчитись ставити наукові експерименти та проводити їх статистичні обрахунки; отримати навички опрацювання літературних джерел з вибраної тематики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: загальні підходи у профілактиці й боротьбі з транскордонними та емерджентними хворобами, як в Україні, так і в інших країнах світу, інструкції, правила і положення МЕБ стосовно цих інфекцій.

вміти: на основі відповідних знань здійснювати епізоотологічне прогнозування, розраховувати можливі тренди розповсюдження інфекційних захворювань усередині країни, обґрунтовувати радикальні (“стемпінг-аут”) або заходи боротьби із застосуванням вакцинних препаратів, направлених ліквідації інфекційних хвороб тварин.

Набуття компетентностей:

• **Інтегральна компетентність**

- Здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

• **загальні компетентності (ЗК):**

- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

• **фахові (спеціальні) компетентності (ФК):**

- ФК 7. Здатність організувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.
- ФК 8. Здатність планувати, організувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на інфекційні хвороби.
- ФК 12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.
- ФК 13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.
- ФК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.
- ФК 20. Здатність організувати, здійснювати і контролювати документообіг під час професійної діяльності.

• **Програмні результати навчання:**

- Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.
- Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
- Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.
- Установлювати зв’язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.
- Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.
- Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.
- Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.
- Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.
- Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.
- Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

2. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Повний термін навчання						усього	у тому числі				
	усього	у тому числі						л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Факторні хвороби тварин												
Тема 1. Факторні хвороби, яким притаманна естафетна передача збудника хвороби та ті яким непритаманна. Епізоотичний процес і його контроль при факторних хворобах тварин.	14	2		4		8						
Тема 2. Профілактика факторних хвороб тварин	14	2		4		8						
Модуль 1	2			2								
Разом за змістовим модулем 1	30	4		10		16						
Змістовий модуль 2. Транскордонні, емерджентні та екзотичні інфекційні хвороби												
Тема 1. Емерджентні інфекції. Екзотичні інфекції.	14	2		4		8						
Тема 2. Відомі хвороби, в нових, змінених формах прояву і перебігу, які перейшли на нові види тварин або в нові нозоареали.	14	2		2		10						
Тема 3. Нові, раніше невідомі наці інфекції. Старі, колись переможені інфекції, але які знову вийшли з-під контролю. Транскордонні інфекційні хвороби.	14	2		2		10						
Модуль 2	2			2								
Разом за змістовим модулем 2	44	6		10		28						
Змістовий модуль 3. Захист тварин і людей від інфекційних захворювань, збудники яких можуть бути використані як агенти біотероризму. Стемпінг-аут												
Тема 1. Біотероризм: національна і глобальна загрози.	15	2		2		11						
Тема 2. Інфекційні хвороби тварин, збудники яких можуть	14	2		2		10						

бути використані, як агенти біотероризму												
Тема 3. Стемпінг-аут. Стратегія і тактика контролю і боротьби з інфекційними хворобами	16	2		4		10						
Модуль 3				2								
Разом за змістовим модулем 3	47	6		10		31						
Курсовий проект (робота) з _____ _____ (якщо є в робочому навчальному плані)		-	-	-	-	-						
Усього годин	120	15	-	30		75						

3. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Анаеробна ентеротоксемія тварин. Бродзот. Бешиха.	2
2.	Гемофільозний полісерозит. Дизентерія. Нодулярний дерматит. Сап.	2
3.	Стрептококоз. Вібріоз. Мит. Некробактеріоз.	2
4.	Колібактеріоз. Коліентеротоксемія. Пастерельоз. Сальмонельоз.	2
5.	Колоквіум 1.	2
6.	Положення про “Надзвичайні протиепізоотичні комісії”, які документи та накази регламентують їх роботу. Принцип роботи та функції таких комісій. Загальна характеристика емерджентних інфекційних захворювань. Методи профілактики і захист території держави від занесення збудників емерджентних інфекційних захворювань. Законодавчі акти МЕБ та ЄС у боротьбі й контролі з цими інфекційними хворобами.	2
7.	Розгляд аспектів емерджентності на прикладі (1) нових раніше невідомих науці інфекцій: геморагічна хвороба кролів, коронавірусний ентерит каченят; (2) відомих хвороб в нових, змінених формах прояву і перебігу: інфекційний бурсит курей, сальмонельоз; (3) старих, колись переможених інфекцій, що вийшли з-під контролю служб ветеринарної медицини: класична чума свиней, сказ, туберкульоз великої рогатої худоби.	2
8.	Загальна характеристика екзотичних інфекцій. Методи профілактики і захист території держави від занесення збудників екзотичних інфекційних захворювань. Законодавчі акти МЕБ та ЄС у боротьбі й контролі з цими інфекційними хворобами. Розгляд екзотичних інфекцій на прикладі африканської чуми коней, африканської чуми свиней, чуми великої рогатої худоби, катаральної гарячки овець.	2
9.	Транскордонні інфекційні хвороби. Ящур. Чума великої рогатої худоби. Контагіозна плевропневмонія великої рогатої худоби. Віспа овець та кіз. Чума дрібних жуйних. Високопатогенний грип птиці.	2
10.	Колоквіум 2.	2
11.	Розгляд зв'язку виникнення найбільш небезпечних інфекційних захворювань людей із резервуарною роллю різних видів тварин і птиці гарячки Марбург, Ебола, гарячки Західного Нілу,	2

12.	Розгляд зв'язку виникнення найбільш небезпечних інфекційних захворювань людей із резервуарною роллю різних видів тварин і птиці гарячки жовта гарячка, аргентинська геморагічна гарячка, гарячки геморагічна гарячка Мачупо, Хвороба річки Потомак	2
13.	Розгляд зв'язку виникнення найбільш небезпечних інфекційних захворювань людей із резервуарною роллю різних видів тварин і птиці Крим-Конго, геморагічна гарячка з нирковим синдромом	2
14.	Розгляд зв'язку виникнення найбільш небезпечних інфекційних захворювань людей із резервуарною роллю різних видів тварин і птиці гарячки к'ясанурська лісова хвороба, гарячка денге, чикунчун'я	2
15.	Колоквіум 3.	2
Разом		30

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розробка заходів профілактики та боротьби з анаеробними інфекціями тварин.	6
2.	Розробка заходів профілактики та боротьби з анаеробною ентеротоксемією у тварин.	6
3.	Розробка заходів профілактики та боротьби з туберкульозом у тварин	6
4.	Розробка заходів профілактики та боротьби з брадзотом та бешихою.	6
5.	Розробка заходів профілактики та боротьби з грипом усіх видів тварин	6
6.	Розробка заходів профілактики та боротьби з ринопневмонією серед конепоголів'я	6
7.	Розробка заходів профілактики та боротьби з емерджентними хворобами	6
8.	Розробка заходів профілактики та боротьби з екзотичними інфекціями у тварин	6
9.	Розробка заходів профілактики та боротьби з транскордонними хворобами	6
10.	Розробка заходів профілактики та боротьби з найбільш небезпечними хворобами тварин	6
11.	Розробка заходів профілактики та боротьби з факторними хворобами	6
12.	Законодавчі акти МЕБ та ЄС у боротьбі й контролі із інфекційними хворобами тварин.	6
13.	Розробка заходів профілактики та боротьби із зоонозами тварин	3
ВСЬОГО		75

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- залік;
- модульні тести;
- реферати;
- виконання тестів після заняття.

6. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (практичні заняття, статистична обробка);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані);
- самостійна робота (виконання завдань).

7. Методи оцінювання

- залік;
- усне опитування;
- модульне тестування;
- презентації та виступи.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn
- Спеціальна епізоотологія (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4344>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Барабаш О. Комплексні ділові ігри на заняттях з епізоотології / О. Барабаш, О. Хлівний // Ветеринарна медицина України. – 1998. – № 8. – С 33.
2. Галатюк О.Є. Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак // Державний агроекологічний університет, Житомир, 2005.– 564 с.
3. Галатюк О.Є. Профілактика та лікування заразних хвороб коней / О. Є. Галатюк. – Житомир: Видавництво «Рута», 2009. – 400с.
4. Галатюк О.Є. Хвороби бджіл та основи бджільництва /О. Є. Галатюк. – Житомир: Видавництво «Полісся», 2010. – 344 с. + вкл.
5. Епідеміологія /А.А. Васильченко, О.М. Вернер, В.М. Гирін та ін. // – К: Здоров'я, 1993.– 464 с.
6. Епізоотологія з мікробіологією. Підручник / Г.В. Козловська, Л.Є. Корнієнко, Н.Г. Наконечна та ін.; За ред. В.П. Постоя. – Вища освіта, 2006. – 543 с.
7. Інфекційні хвороби рикетсіозної і хламідіозної етіології: Методичні рекомендації для студентів факультету ветеринарної медицини / Л.Є. Корнієнко, Б.М. Ярчук, Л.М. Корнієнко та ін. – Біла Церква, 2005. – 86 с.
8. Загальна епізоотологія /Ярчук Б.М., Вербицький П.І., Литвин В.П. та ін.; за ред Б.М. Ярчука, Л.Є. Корнієнка. – Біла Церква, 2002 – 655 с.
9. Інфекційні хвороби птиці: підручник для магістрів ветеринарної медицини / Л.Є. Корнієнко, Л.І. Наливайко, Л.А. Дудников та ін.; За ред. Л.Є. Корнієнка. – Біла Церква, 2011. – 520 с.
10. Інфекційні хвороби тварин з везикулярним синдромом / Л.Є. Корнієнко, В.О. Бусол, В.В. Недосєков та ін.; за ред. Л.Є. Корнієнка. – Біла Церква, 2010. – 272 с.
11. Карішева А.Ф. Спеціальна епізоотологія. – К.: Вища освіта, 2002. – 700 с.

12. Кравців Р.. Збереження диких тварин та птиці в контексті підготовки лікарів ветеринарної медицини для даної галузі / Р. Кравців, В. Завірюха, Я. Крупник // Ветеринарна медицина України. – 2000. – № 1. – С 16–17.
13. Недосеков В.В. Міжнародна класифікація хвороб і особливо небезпечні інфекції тварин (навчальний посібник до лекційного курсу з дисципліни “Епізоотологія та інфекційні хвороби”/ В.В. Недосеков, В.В. Макаров // НУБіП: Київ, 2010. – 120 с.
14. Сапронозні інфекційні хвороби / Л.Є. Корнієнко, В.В. Недосеков, В.О. Бусол та ін.; за ред. Л.Є. Корнієнка, В.О. Бусола. – Біла Церква, 2010. – 306 с.
15. Хронічні інфекційні хвороби тварин / Л.Є. Корнієнко, В.О. Бусол, В.В. Недосеков та ін.; за ред. В.О. Бусола, Л.Є. Корнієнка. – Біла Церква, 2009. – 291 с.
16. Ярчук Б.М. Сенсовий бік терміну “інфекція” і “персистенція” та їх сучасне розуміння / Б.М. Ярчук, Л.Є. Корнієнко, Л.М. Корнієнко // Ветеринарна медицина України. – 1997. – № 7. – С 24–25.
17. Ярчук Б.М. Ще раз про повільні інфекції й губкоподібні енцефалопатії зокрема / Б.М. Ярчук, Л.Є. Корнієнко, Л.М. Корнієнко // Ветеринарна медицина України. – 1997. – № 10. – С. 12–15.

Допоміжна

1. Ветеринарна дезінфекція, дезодорація, дезінсекція, дезінвазія, дератизація / Інструкція. - К., 2005.
2. Закон України "Про безпечність та якість харчових продуктів і продовольчої сировини". № 2809-ІУ. - К., 2005.
3. Закон України "Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції". № 1393-ХІУ. - К., 2000.

Інформаційні ресурси

1. (<http://www.who.int>) Сайт ВООЗ
2. (<http://www.oie.int/en/animal-health-in-the-world/oie-listed-diseases-2011>) Сайт МЕБ.
3. Державний комітет ветеринарної медицини України <http://www.vet.gov.ua/law/ua/>